Opetushallituksen lausuntopyyntö OPH-6820-2026: Lukion opetussuunnitelman perusteiden lukiodiplomiluvun ja lukiodiplomien suoritusohjeiden luonnokset

Sivistyslautakunta 03.11.2026 § 94
392/00.04.00/2026

Valmistelija: Sivistystoimen esihenkilö

Johdanto
Opetushallitus on avannut lausuntokierroksen muutosmääräysluonnoksesta lukion opetussuunnitelman perusteiden (2019) lukiodiplomiluvuksi. Muutosmääräys annetaan erikseen nuorille ja aikuisille tarkoitettuja lukiokoulutuksen lukion opetussuunnitelman perusteita varten. Lausuntokierroksella ovat myös lukiodiplomien suoritusohjeluonnokset. Opetushallitus pyytää Lausuntopalvelun kautta lukiokoulutuksen järjestäjien, keskeisten sidosryhmien ja muiden tahojen näkemyksiä muutosmääräyksen ja suoritusohjeiden luonnoksista aikavälillä 16.10.–13.11.2026.

Lukion opetussuunnitelman perusteiden (2019) muutosmääräyksellä päätetään kotitalouden, käsityön, median, tanssin, teatterin, sanataiteen, tieteen ja teknologian sekä yrittäjyyden lukiodiplomin tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä. Samalla kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomit poistuvat lukiodiplomitarjonnasta. Lukiodiplomeja koskevaan lukuun tehdään myös muita tarpeellisia muutoksia, jotka edistävät lukiodiplomijärjestelmän kehittämistä.

Koulutuksen järjestäjät päivittävät paikalliset opetussuunnitelmansa tarjoamiensa lukiodiplomien osalta ja ottavat ne käyttöön 1.8.2027 alkaen.

Tausta
Eduskunta hyväksyi joulukuun 2024 alussa hallituksen esityksen laiksi lukiolain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 159/2024). Osana uuden lain toimeenpanoa Ylioppilastutkintolautakunta on käynnistänyt taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeiden toimeenpanon valmistelun. Musiikin, liikunnan ja kuvataiteen ylioppilaskokeet järjestetään ensimmäisen kerran syksyllä 2029. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomit poistuvat lukiodiplomitarjonnasta 1.8.2027 alkaen aloittavilta opiskelijoilta.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on antanut Opetushallitukselle tehtäväksi uudistaa lukiodiplomijärjestelmää kehittämällä lukiodiplomeja sisällöllisesti. Opetushallitus kehittää kolmen poistuvan lukiodiplomin tilalle kolme uutta lukiodiplomia: sanataiteen lukiodiplomi, tieteen ja teknologian lukiodiplomi sekä yrittäjyyden lukiodiplomi. Kotitalouden, käsityön, median, tanssin ja teatterin lukiodiplomit säilyvät. Elokuusta 2027 alkaen niitä järjestetään uudistettujen perusteiden ja ohjeiden pohjalta.

Lukiolain (714/2018) mukaan lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). Valtioneuvoston asetuksen lukiokoulutuksesta (810/2018) mukaan lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle vapaaehtoisen mahdollisuuden osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan eri aineissa ja aineryhmissä. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomien tavoitteet ja keskeiset sisällöt on päätetty lukion opetussuunnitelman perusteissa. Lukiodiplomien tarjonta riippuu koulutuksen järjestäjästä. Mikäli lukiossa on paikallisen opetussuunnitelman mukaan mahdollista suorittaa lukiodiplomeja, niitä suoritetaan Opetushallituksen antamien ohjeiden mukaan.

Tavoitteet
Opetushallitus ottaa huomioon lausuntokierroksella muutosmääräyksen ja suoritusohjeiden luonnoksista annetun palautteen. Opetushallitus antaa määräyksen lukion opetussuunnitelman perusteiden Lukiodiplomit-lukuun tulevista muutoksista vuoden 2026 loppuun mennessä. Uudet lukiodiplomien suoritusohjeet annetaan kevään 2027 aikana.

Lausuntopyyntö on luettavissa osoitteessa:
https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=890663c8-badd-42b4-8f7d-8a9f4fd770e4

Lapsivaikutusten arviointi:
Päätöksen vaikutukset hyvinvointiin ovat neutraalit.
Päätöksen vaikutukset turvallisuuteen ovat neutraalit.
Päätöksen vaikutukset osallisuuteen ovat neutraalit.

Päätösesitys

Sivistystoimen esihenkilö
Sonkajärven kunta antaa seuraavan lausunnon:

1. Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 lukiodiplomilukua koskeva lausuntopalaute

Palaute ja muutosehdotukset lukiodiplomilukuun (6.23) yleisesti

Arvioinnin yhdenmukaisuuden varmistaminen kaikissa lukiodiplomeissa on olennaisen tärkeää. Toivottavasti arvioijille tarjotaan yhteistä koulutusta arvioinnista ja tarjotaan monipuolisesti arvioinnin maamerkkejä.

Tekoälyn kielletyt ja sallitut käyttötavat lukiodiplomien suorittamisessa on kuvattava ohjeistuksessa tarkasti.

Palaute ja muutosehdotukset Kotitalouden lukiodiplomi (KOLD1) -moduuliin
Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset Käsityön lukiodiplomi (KÄLD2) -moduuliin
Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset Median lukiodiplomi (MELD3) -moduuliin
Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset Sanataiteen lukiodiplomi (SALD4) -moduuliin
Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset Tanssin lukiodiplomi (TALD5) -moduuliin

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset Teatterin lukiodiplomi (TELD6) -moduuliin

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset Tiede ja teknologia -lukiodiplomi (TTLD7) -moduuliin

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset Yrittäjyyden lukiodiplomi (YRLD8) -moduuliin

Yrittäjyyden lukiodiplomin tekstissä todetaan, että lukiodiplomin suorituksen arvioi lukion opettaja. Opettajan lisäksi arviointiin osallistuu toinen arvioija, jonka tulee myös olla kyseisen alan asiantuntija. Toisen arvioijan pätevyyttä tulisi avata tarkemmin. Epäselväksi jää esimerkiksi se, onko toisella arvioijalla oltava opettajan pätevyys.

2. Lukiodiplomien suoritusohjeita koskeva lausuntopalaute

Palaute ja muutosehdotukset lukiodiplomien suoritusohjeisiin yleisesti

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset kotitalouden lukiodiplomin suoritusohjeeseen

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset käsityön lukiodiplomin suoritusohjeeseen

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset median lukiodiplomin suoritusohjeeseen

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset sanataiteen lukiodiplomin suoritusohjeeseen

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset tanssin lukiodiplomin suoritusohjeeseen

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset teatterin lukiodiplomin suoritusohjeeseen

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset tiede ja teknologia -lukiodiplomin suoritusohjeeseen

Ei kommentoitavaa

Palaute ja muutosehdotukset yrittäjyyden lukiodiplomin suoritusohjeeseen

Ei kommentoitavaa

3. Muut huomiot

Ei kommentoitavaa

Päätös

Sivistyslautakunta:
Sivistyslautakunta yksimielisesti hyväksyi päätösesityksen.

_____